

Анастасія МЕЛЬНИК

здобувачка освітньо-професійної програми
«Менеджмент закладів охорони здоров'я», ЗУНУ
Науковий керівник – Юрій БОГАЧ, канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу
Західноукраїнського національного університету

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО СТАНДАРТИЗАЦІЇ ЕКСТРЕНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ В УМОВАХ КРИЗОВИХ ВИКЛИКІВ

Система екстреної медичної допомоги в сучасних умовах функціонує під впливом значної кількості кризових факторів, пов'язаних із воєнними діями, масовими надзвичайними ситуаціями, техногенними загрозами, пандеміями, міграційними процесами та зростанням навантаження на медичну інфраструктуру. За таких умов особливого значення набуває стандартизація екстреної медичної допомоги як важливий інструмент забезпечення оперативності реагування, координації дій медичного персоналу, підвищення якості медичних послуг та мінімізації ризику помилок під час надання допомоги постраждалим.

Для КНП «Центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» питання стандартизації діяльності є одним із ключових елементів ефективного функціонування системи екстреної медицини. В умовах кризових викликів саме стандартизовані алгоритми дій дозволяють забезпечити єдині підходи до реагування бригад екстреної медичної допомоги незалежно від рівня складності ситуації, місця події чи кількості постраждалих.

Безумовно, що створення єдиних Центрів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф із відповідною вертикаллю управління та централізованими оперативно-диспетчерськими службами стало важливим етапом реформування системи

екстреної медичної допомоги в Україні. Сформована модель дала змогу забезпечити екстериторіальність викликів, покращити координацію роботи бригад та скоротити час прибуття до пацієнта, а, в свою чергу, впровадження GPS-навігації та сучасних реанімобілів – дозволило суттєво підвищити ефективність реагування на критичні ситуації.

Стандартизація екстреної медичної допомоги охоплює не лише клінічні протоколи лікування, а й управлінські, організаційні та інформаційно-комунікаційні процеси. Важливим напрямом, при цьому, є впровадження уніфікованих алгоритмів дій бригад екстреної медичної допомоги при серцево-судинних катастрофах, травмах, політравмах, масових ураженнях, бойових травмах та інших критичних станах. Наявність чітких протоколів дозволяє бригадам лікарів мінімізувати часові втрати, забезпечити послідовність дій персоналу, що в кінцевому підсумку зменшує ймовірність клінічних помилок.

Одним із ключових напрямів стандартизації є догоспітальна категоризація викликів та розвиток оперативно-диспетчерських служб. Впровадження таких рішень як цифрові системи управління та GPS-моніторинг вже сьогодні дозволяють суттєво скоротити час реагування бригад екстреної медичної допомоги на критичні виклики.

Важливим етапом стандартизації медичної допомоги став процес адаптація міжнародних стандартів та протоколів до діяльності вітчизняних центрів екстреної медичної допомоги. У практиці дедалі ширше використовуються елементи міжнародних систем BLS (Basic Life Support), ALS (Advanced Life Support), ITLS (International Trauma Life Support), PHTLS (Prehospital Trauma Life Support), а також принципи TCCC (Tactical Combat Casualty Care), що вкрай актуально в умовах війни та великої кількості травм бойового характеру. Використання таких стандартів дозволяє

підвищити ефективність медичного реагування, покращити якість сортування постраждалих та забезпечити більш ефективну взаємодію між усіма учасниками системи реагування на надзвичайні ситуації.

Важливим компонентом сучасної стандартизації стала також зміна кадрової моделі екстреної медичної допомоги. У системі екстреної медицини впроваджено нові професії – парамедик та екстрений медичний технік, що відповідає міжнародним підходам до організації догоспітальної допомоги. Відповідно до нових підходів бригади екстреної медичної допомоги мають формуватися на основі парамедичної моделі, що дозволяє підвищити мобільність системи, оптимізувати розподіл функціональних обов'язків та забезпечити більш ефективне використання кадрових ресурсів.

Одним із важливих напрямів сучасної стандартизації стала цифровізація процесів екстреної медичної допомоги. У діяльності центрів екстреної медичної допомоги дедалі активніше впроваджуються електронні карти виїзду, цифрові системи диспетчеризації, GPS-моніторинг руху бригад, електронний документообіг та автоматизовані системи управління викликами. Використання цифрових технологій дозволяє скоротити час реагування на виклик, підвищити точність маршрутизації бригад, оптимізувати використання ресурсів та забезпечити постійний моніторинг діяльності системи екстреної медичної допомоги.

Водночас кризові умови функціонування системи екстреної медицини вимагають стандартизації комунікаційних процесів. Важливе значення має чітка взаємодія між диспетчерською службою, бригадами екстреної медичної допомоги, приймальними відділеннями лікарень, рятувальними службами, підрозділами ДСНС та правоохоронними органами. Наявність стандартизованих процедур передачі інформації дозволяє уникнути втрати критично важливих даних, скоротити час прийняття рішень та підвищити

загальну ефективність координації дій у кризових ситуаціях. Суттєву роль у забезпеченні ефективної стандартизації відіграє система професійної підготовки та безперервного навчання працівників екстреної медичної допомоги.

Водночас існує і ряд проблем, які потрібно вирішувати. Серед них можна окремо виділити: кадровий дефіцит, високий рівень професійного навантаження на працівників, нерівномірний рівень матеріально-технічного забезпечення бригад, недостатній рівень цифрової підготовки персоналу, а також психологічне виснаження медичних працівників в умовах тривалого кризового навантаження. Додатковими проблемами залишаються складність оперативного оновлення клінічних протоколів, необхідність постійного навчання персоналу та потреба адаптації міжнародних стандартів до українських реалій.

Отже, ефективна стандартизація забезпечує оперативність реагування, підвищує якість медичної допомоги, здатна покращити координацію між службами та зміцнити стійкість системи охорони здоров'я до сучасних кризових загроз. Водночас результативність цих процесів значною мірою залежить від рівня професійної підготовки персоналу, розвитку цифрових технологій, адаптації міжнародного досвіду та ефективності управління системою екстреної медичної допомоги.

Список використаних джерел:

1. Корда М. М., Гудима А. А., Цимбалюк Г. Ю. та ін. Реформа екстреної медичної допомоги в Україні в контексті викликів надзвичайних ситуацій мирного і воєнного часу. *Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України*. 2024. № 2 (100). С. 11-20
2. Про схвалення Концепції розвитку системи екстреної медичної допомоги: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 22.05.2019 р. № 383-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/383-2019-p#Text>